

ÖSTERBOTTENS LANDSKAPSSTRATEGI
POHJANMAAN MAAKUNTASTRATEGIA
2022–2025

Österbottens landskapsstrategi 2022–2025 Utkast till målsättningar

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Prioriteringar för
landskapsutvecklingen
2022–2025

Prioritering 1
Resurssmart samhälle

De väsentliga förändringsfenomenen

Klimatförändringen

Klimatförändringen avser den globala uppvärmning som beror på att mängden växthusgaser från mänsklig aktivitet ökar kraftigt i atmosfären. Uppvärmningen medför att polarisar smälter och havsnivån höjs. Vissa regioner drabbas oftare av stormar och skyfall medan andra drabbas av extrema värmeböljor och torka. Det internationella samfundet har beslutat att försöka begränsa uppvärmningen av klimatet till 1,5 grader. När vi går in för att bromsa effekterna är en minskning av växthusgaserna och strävan efter koldioxidneutralitet i nyckelposition. Finlands mål är att vara koldioxidneutralt år 2035 och koldioxidnegativt snart därefter. På världsmarknaden behövs allt fler lösningar som minskar utsläppen, vilket skapar stora möjligheter till företag inom energiteknologibranschen i Österbotten.

Överkonsumtion av resurser

Om alla skulle konsumera som finländarna skulle vi behöva nästan fyra jordklot. Överkonsumtion betyder att vi konsumerar mer än vad som är hållbart för jordklotet. De största orsakerna till överkonsumtionen är energiproduktion, trafik och livsmedelsproduktion. Det är ändå möjligt att ändra konsumtionsvanorna så att också senare generationer kan njuta av en ren och livskraftig miljö. Det behövs företag som tillhandahåller nya, ekologiskt hållbara produkter och tjänster samt människor som vill köpa och använda dem.

Naturens status försämras och mångfald minskar

Det har länge varnats för den ekologiska hållbarhetskrisen, vilket innebär att miljöns tillstånd försämras och gränserna för jordklotets bärkraft överskrids. Under den senaste tiden har minskningen av naturens mångfald fått mer uppmärksamhet. Oroväckande är också bland annat bristen på sand som lämpar sig för bygge, dålig tillgång till dricksvatten, miljöförstöring, det växande avfallsproblemet och utarmning av jorden.

Hur förändringsfenomenen påverkar Österbotten

- Bekämpningen av och anpassningen till klimatförändringen innebär en radikal förändring i invånarnas livsstilar och tillvägagångssätten inom alla sektorer i samhället.
- Den gröna omställningen medför stora möjligheter för Österbotten:
 - för energiteknologi- och batteriklustret
 - för alla företag som är beredda att arbeta på ett hållbart sätt.
- Klimatförändringen och den gröna omställningen medför både möjligheter och hot för landsbygdsnäringarna
 - Möjligheter: förnybar energi, längre växtperiod, nya sätt att odla på, ren och trygg närproducerad mat, närturism, distansarbete, distanstjänster
 - Hot: extrema väderfenomen, översvämningsrisker, främmande arter
- Klimatflyktingarna blir fler, vilket ökar mångfalden bland befolkningen också i Österbotten.
- Miljömedvetenheten ökar och invånarna börjar i allt högre grad förutsätta hållbara lösningar.
- Den biologiska mångfalden och ekosystemen riskerar att försvagas, speciellt på grund av att livsmiljöer utplånas och splittras samt på grund av snabba klimatförändringar.
- Översvämningsriskerna ökar och vattens status riskerar att försämrans.

Centrala utmaningar för utvecklingen 2022–2025

- Att bygga ett hållbart energisystem
- Att övergå till cirkulär ekonomi
- Att bygga en samhällsstruktur och ett trafiksystem som är hållbara
- Att skapa klimatsmarta innovationer och affärsmodeller
- Att stoppa utarmningen av naturen och förbättra vattenstatusen

Mål för perioden 2022–2025

Resurssmart samhälle

Utmaning för utvecklingen	Mål för 2022–2025	Uppföljning
Att bygga ett hållbart energisystem	<ul style="list-style-type: none">- Ökad produktion och konsumtion av förnybar energi.- Ökad energieffektivitet i produktion och samhällen.	<i>Kompletteras</i>
Omställningen till cirkulär ekonomi	<ul style="list-style-type: none">- Hållbara och lönsamma modeller för cirkulär ekonomi blir vanligare inom olika sektorer och branscher.- Fler innovationer inom cirkulär ekonomi.	<i>Kompletteras</i>
Att bygga en samhällsstruktur och ett trafiksystem som är hållbara	<ul style="list-style-type: none">- Hållbar samhällsstruktur.- Grönområdesstrukturen blir mer enhetlig.- Bättre koordinering mellan markanvändning och trafik.- Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskar.	<i>Kompletteras</i>

Mål för perioden 2022–2025

Resurssmart samhälle

Utmaning för utvecklingen	Mål för 2022–2025	Uppföljning
Att främja klimatsmarta innovationer och affärsmodeller	<ul style="list-style-type: none">- Ökat samarbete mellan företag, högskolor och den offentliga sektorn för att skapa klimatsmarta lösningar.- Fler klimatsmarta innovationer och affärsmodeller inom olika sektorer och branscher i städer och på landsbygden.	<i>Kompletteras</i>
Att stoppa utarmningen av naturen och förbättra vattenstatusen	<ul style="list-style-type: none">- Tryggandet av naturens mångfald beaktas allt bättre i all verksamhet.- Förbättrad ekologisk vattenstatus.- Hållbar användning av grundvatten.- Bättre översvämningsskydd.	<i>Kompletteras</i>

Prioritering 2

Digitalisering ger tillväxt

De väsentliga förändringsfenomenen

Fjärde industriella revolutionen

Fjärde industriella revolutionen innebär att fysisk och digital teknik som analytik, artificiell intelligens, kognitiv teknik och sakernas internet kombineras. En sådan integrering av den fysiska och den digitala världen skapar helt nya affärsmöjligheter och affärsrisker. Teknologier kommer att kunna skalas upp betydligt snabbare än tidigare, eftersom de alla har direkt kontakt med varandra. Automation utvecklar processer och system – (rutin)arbeten görs av robotar.

Smart användning av data

Stordata eller big data är data som genereras av olika digitala system och tjänster. Vanligen handlar det om extremt stora datamängder som ansamlas i snabb takt, är ostrukturerade och av varierande kvalitet. Stordata kan anses vara en av de viktigaste nutida råvarorna, vars värde kan tillvaratas fullt ut vid förädling. Genom att utvinna stordata, göra olika prognoser ur datamängden och försöka hitta regelbundenheter i den kan stordata utnyttjas i exempelvis marknadsföring, övervakning av föremåls livscykel och som ett stöd i affärsverksamhet.

Tillväxt i plattformsekonomin

Plattformsekonomin har växt fram som en följd av utvecklingen av internet och har snabbt blivit ett sätt att organisera affärsverk-samhet, speciellt för snabbt skalbara tjänstekoncept. På nya tjänsteplattformar produceras, förmedlas och konsumeras immateriella tjänster, som inte slits ut genom användning och som användarna själva bidrar till att förbättra.

Hur förändringsfenomenen påverkar Österbotten

- Digitaliseringen förändrar radikalt tillvägagångssätten inom alla sektorer i samhället.
- Digitaliseringen genererar stora möjligheter för näringslivet i Österbotten
 - Bl.a. nya marknader, användning av massdata i utvecklingen av företagsverksamhet och tjänster, skräddarsydda tjänster, samarbete mellan små och medelstora företag.
 - Att gripa chansen kräver kompetens, en fördomsfri inställning och driftighet.
- Ur landsbygdens synvinkel är digitaliseringen framför allt en möjlighet.
 - Distansarbete, distansstudier och nya former av transport- och mobilitetstjänster gör det möjligt för människor att friare än tidigare välja var de bor.
 - Smart lantbruk effektiviserar arbetet på gårdarna.
- Betydelsen av digital kompetens och cybersäkerhet blir allt större.

Centrala utmaningar för utvecklingen under 2022–2025

- Att ta i bruk digitala lösningar och ny teknik i företag
- Att utveckla brukarvänliga digitala tjänster och ta dem i bruk inom företag
- Att utveckla och ta i bruk lösningar för smart trafik.
- Att bygga snabba nätförbindelser som omfattar hela landskapet

Mål för perioden 2022–2025

Digitalisering ger tillväxt

Utmaning för utvecklingen	Mål för 2022–2025	Uppföljning
Att ta i bruk digitala lösningar och ny teknik i företag	<ul style="list-style-type: none">- Mikroföretag och små och medelstora företag (SME) blir bättre på att ta i bruk ny teknik och digitala lösningar.- Ökat samarbete mellan företag och bättre beredskap för helhetsleveranser.- Ökad konkurrenskraft internationellt för företag.	<i>Kompletteras</i>
Att utveckla brukarvänliga digitala tjänster och ta dem i bruk inom företag	<ul style="list-style-type: none">- Mer utveckling av lösningar för plattform- och delningsekonomin och ibruktage av dessa lösningar.- Ökat utnyttjande av artificiell intelligens och stordata.	<i>Kompletteras</i>

Mål för perioden 2022–2025

Digitalisering ger tillväxt

Utmaning för utvecklingen	Mål för 2022–2025	Uppföljning
Utveckling och ibruktagande av lösningar för smart trafik	<ul style="list-style-type: none">- Förbättrad servicenivå på rese- och transportkedjorna.- Miljövänligare, smidigare och säkrare trafik.	<i>Kompletteras</i>
Att bygga upp snabba nätförbindelser som omfattar hela landskapet	<ul style="list-style-type: none">- De viktigaste samhällsfunktionerna (skolor, bibliotek m.fl.) har tillgång till dataförbindelser på gigabit-nivå.- Alla hushåll i Österbotten har tillgång till en dataförbindelse på minst 100 Mbit/s.- Alla större tätorter och vägtrafikstråk har ett täckande 5G-nät.	<i>Kompletteras</i>

Prioritering 3
Tillräckligt med
kompetent arbetskraft

De väsentliga förändringsfenomenen

Åldrande befolkning

Längre livslängd förändrar bilden av livscykeln och arbetslivet men ökar också trycket på vårdtjänster. I nuläget har drygt en fjärdedel av finländarna fyllt 65 år, och år 2050 utgör den ålderskategorin hälften av den vuxna befolkningen. Den snabbast växande ålderskategorin i Finland är de som fyllt 90 år. Födelsetalen sjunker och befolkning i arbetsför ålder minskar.

Urbanisering

Mänskligheten flyttar in till städer, och samma megatrend syns tydligt också i Finland. Urbaniseringen intensifieras i allmänhet när sysselsatta inom jordbruket får nytt jobb inom exempelvis industri eller service. Ekonomisk verksamhet, utbildning och innovationer koncentreras till städerna och leder till högre produktivitet och ökat välstånd.

Globala migrationsströmmar

De globala migrationsströmmarna växer i och med förändringar i arbetslivet, urbanisering, konflikter och förändringar i miljön. Också inflyttningen till Finland kan öka.

Kompetens blir viktigare

Utbildningsnivån höjs och kunskap som produktionsfaktor blir viktigare. Det föränderliga arbetslivet och samhället förutsätter ständig utveckling av kompetens. Betydelsen av att lära sig nytt, kreativitet, uppfatta helheter och färdigheter ökar. Det förekommer förändringstryck på strukturer för utveckling av kompetens och praxis.

Hur förändringsfenomenen påverkar Österbotten

- Befolkningen i arbetsför ålder minskar i Österbotten och i hela landet, så konkurrensen om kompetent arbetskraft ökar och det förekommer brist på arbetskraft i många branscher.
- Urbaniseringen riskerar att ytterligare öka utflyttningsöverskottet.
- Flyttningsrörelsen från utlandet balanserar befolkningsutvecklingen i Österbotten och ökar mångfalden i befolkningen.
- Då betydelsen av kompetens accentueras ökar utbildningsbehovet bland befolkningen.
- Behovet av tjänster för äldre ökar markant.

Centrala utmaningar för utvecklingen 2022–2025

- Att öka utbudet av arbetskraft
- Att höja arbetskraftens kompetens

Mål för perioden 2022–2025

Tillräckligt med kvalificerad arbetskraft

Utmaning för utvecklingen	Mål för 2022–2025	Uppföljning
Att öka utbudet av arbetskraft	<ul style="list-style-type: none">- Höjning av sysselsättningsgraden till 76 procent.- Minskat utflyttningsöverskott inom landet.- Mer arbetsrelaterad invandring.- Förbättrad extern och intern tillgänglighet i Österbotten.- Bättre förutsättningar för distansarbete och -studier	<i>Kompletteras</i>
Att höja arbetskraftens kompetens	<ul style="list-style-type: none">- Bättre möjligheter till kontinuerlig inläring och fortbildning.- Ett utbildningsutbud som motsvarar behoven i arbetslivet.	<i>Kompletteras</i>

Prioritering 4
Alla ska med

De väsentliga förändringsfenomenen

Hot om växande ojämlikhet

De globala förändringstrenderna på arbetsmarknaden och i ekonomin återspeglas också i ojämlikhet mellan befolkningsgrupper. Globalt sett koncentreras välståndet till allt färre. Det är också möjligt att arbetsmarknaden polariseras i välavlönade specialister och lågavlönade servicearbetare och arbetstagare.

Förändringar i arbete och utkomst

Arbetet och anställningsförhållandena blir mer mångformiga, vilket förutsätter ändringar i till exempel lagstiftning och socialskydd. Arbetet blir mindre tids- och platsbundet och i utbildningen betonas kontinuerligt lärande. I och med automation minskar det utförande arbetet.

Demokratiutmaningar

Om medborgarna upplever att de metoder som den traditionella demokratin erbjuder är otillräckliga kan frustrationen i samhället öka. Det måste gå att skapa nya modeller för delaktighet och växelverkan. På vilket sätt kan man i det framtida informationssamhället stärka medborgarnas möjligheter att skilja väsentlig information från oväsentlig information och deras förmåga att säkerställa informationens ursprung och riktighet?

De väsentliga förändringsfenomenen

Uppdelat samhälle

En gemensam värdegrund i samhället finns inte längre, utan olika åsikter och intressen ger upphov till grupperingar som är oberoende av rum. Motsättningar ökar och människor börjar dela upp sig själva och andra i olika inbillade grupper utifrån värderingar, boendeort eller politisk inriktning, men även till exempel utifrån konsumtionsval eller livsstil. Sociala medier skapar snabbt rörelser som driver en viss fråga. Sämre framtidsutsikter, en splittring av den politiska kartan samt de sociala mediernas polariserande effekt har lyft fram populismen som betonar motsättningen mellan eliten och folket. Falsk information ökar och målet för opinionsbildning är allt oftare att skapa förvirring och osämja.

Den offentliga ekonomins hållbarhet

Med den offentliga ekonomins hållbarhet avses balans mellan de offentliga inkomsterna och utgifterna på lång sikt. Om de offentliga utgifterna är större än inkomsterna växer den offentliga skulden. De skulder som underskotten på lång sikt leder till måste betalas med överskott, så den offentliga ekonomin dras med budgetbegränsningar över tid. Hållbarhetsgapet i den offentliga ekonomin kan överbryggas med bland annat skattehöjningar och nedskärningar i utgifterna.

Hur förändringsfenomenen påverkar Österbotten

- Befolkningen mår i genomsnitt bra men skillnaderna i välfärd ökar.
- För många unga, personer med utländsk bakgrund, låg utbildning eller nedsatt arbetsförmåga marginaliseras.
- Det offentliga servicesystemet utsätts för press, då behovet av tjänster ökar men den ekonomiska situationen försvagas.
- Tilliten till demokratin och den offentliga förvaltningen riskerar att försvagas och attitydklimatet i samhället att försämrans.
- Betydelsen av digital kompetens blir allt större.

Centrala utmaningar för utvecklingen 2022–2025

- Att förebygga välfärds- och hälsoskillnader
- Att stärka invånarnas jämlikhet och delaktighet
- Att stärka gemenskapen och den ömsesidiga förståelsen mellan befolkningsgrupper

Mål för perioden 2022–2025

Alla ska med

Utmaning för utvecklingen	Mål för 2022–2025	Uppföljning
Att förebygga välfärds- och hälsoskillnader	<ul style="list-style-type: none">- Det offentliga servicenätet består av en för alla lättillgänglig och flerspråkig kombination av när-, mobil- och distanstjänster som bildar obrutna servicekedjor och –helheter.- Mer användning av förutseende, förebyggande, rehabiliterande, kundcentrerade och mångprofessionella arbetsgrepp inom social- och hälsovården.- Det offentliga servicesystemet använder sig aktivt av den sakkunskap som organisationerna och de privata serviceproducenterna besitter.- Kulturvården har integrerats i välfärdstjänsternas strukturer.- Att utnyttja naturen som en del av välfärdstjänsterna stärks (bl.a. så kallad Green Care och Blue Care).	<i>Kompletteras</i>

Mål för perioden 2022–2025

Alla ska med

Utmaning för utvecklingen	Mål för 2022–2025	Uppföljning
Att stärka invånarnas jämlikhet och delaktighet	<ul style="list-style-type: none">- Alla unga fås ut i arbetslivet, skola eller rehabilitering.- Fler svårt sysselsatta personer kommer i arbete, utbildning eller rehabiliterande verksamhet.- Invånarna med utländsk bakgrund blir mer delaktiga i samhället.- De digitala tjänster som erbjuds invånarna blir lättare att använda samtidigt som tillgången och tillgängligheten till dem förbättras.- Invånarnas digitala kunskaper stärks.- Trafikförbindelserna blir smidigare och säkrare i hela landskapet.- Bättre möjligheter för invånare och kunder att delta i och påverka de offentliga tjänsterna och förvaltningen.- Ökat samarbete mellan organisationer och den offentliga sektorn.- Bättre tillgång till kultur- och motionstjänster.	<i>Kompletteras</i>

Mål för perioden 2022–2025

Alla ska med

Utmaning för utvecklingen	Mål för 2022–2025	Uppföljning
Att stärka gemenskapen och den ömsesidiga förståelsen mellan befolkningsgrupper	<ul style="list-style-type: none">- Mer och mångsidigare organiserad och fri medborgarverksamhet.- Mer umgänge mellan befolkningsgrupperna.- Inflyttare känner sig välkomna i regionen.	<i>Kompletteras</i>